

DE VIJFDE SMAAK

DE VIJFDE SMAAK

Beer Boneschansker

© Beer Boneschansker
www.uitgeverijdroomboek.nl

‘Stomme lul’, lachte Hugo. Hij gaf mij een boks in mijn bovenarm. Dat kwam hard aan en deed zeer. Ik viel terug tussen de gele en rode kussens op de bank in zijn woonkamer.

‘Nu zit jij eens in de shit!’

Ik knikte en mompelde dat je dit niet zou verwachten van een collega. Hugo trok zijn grijze wenkbrauwen op.

‘Heb je daar wel eens goed over nagedacht, Chris? Waarom zou jouw collega, die Martin, jou in de steek laten?’

‘Ik heb geen idee. We zijn toch samen de uitgeverij begonnen?’

‘Ja, maar doen jullie ook hetzelfde? Hebben jullie samen bedacht hoe het elke keer verder moest met jullie bedrijf?’

Hugo keek weer me doordringend aan en maakte een gebaar alsof hij een slokje wijn nam en schonk zichzelf en mij in zonder op mijn antwoord te wachten, gaf mij mijn glas in mijn hand, draaide de wijn zachtjes rond, rook eraan en hief zijn glas.

‘Op de mislukking, op het ineenstorten, op de schok dat niet alles hetzelfde blijft en vooral op de feniks die uit het vuur zal herrijzen.’ De rode wijn klotste in de grote kelken. Ik nam een slok van de wijn zonder te proeven. Hij zag dat meteen.

‘He, Chris, wordt wakker. Dat is wel een fles Chateau la Mondotte uit 2013 die ik speciaal voor jou uit de berging heb gehaald.’

Een paar weken eerder had Hugo mij zijn berging in de kelder laten zien was. Waar iedereen een kelder vol met oude meubels of andere spullen had die bewaard moesten worden, had Hugo van zijn berging een exclusieve wijnkelder gemaakt. Het was alsof ik een filmscene of commercial van een wijnhuis binnenstapte. Langs beide kanten stonden rekken van de grond tot het plafond en er was getemperd licht. Een luchtbevochtigingsapparaat in de hoek bepaalde de hoeveelheid vocht in de kelder, het was er een beetje klam. Er lagen meer dan tweehonderd flessen wijn waarvan sommigen onder het stof zaten. In het midden van de berging stond een klein houten tafeltje met een smalle stoel. Op het tafeltje lag een schrift met een rode kaft waarin, zo liet Hugo mij zien, hij alle wijnen noteerde die hij had gekocht of gedronken. De lege flessen legde hij ook terug in de rekken. De meeste bladzijdes van het schriftje waren al volgeschreven met soort, naam, jaartal, afkomst, kurkconditie, viscositeit en vulniveau van de wijn. Erachter stonden plusjes of minnetjes over de smaak gekrabbeld. Ik vroeg hoe duur de wijnen waren.

‘Zoiets vraag je niet, dat is ongepast, maar vooruit, omdat jij niks weet’, zei hij, ‘de goedkoopste wijn is zestig euro en de duurste die

hier ligt, de 1952 Chateau Lafite Rothschild - Pauillac 1er Grand Cru Classé kostte meer dan driehonderd euro. En hoe langer je ze laat liggen, hoe duurder ze worden! En als ze over honderd jaar hier opgravingen doen en de duurste fles wijn vinden, is die wel meer dan duizend euro waard maar.... als je hem opent, vervliegt de smaak in één klap en heb je niets meer. De duurste wijnen kun je niet drinken! Vind je dat niet geweldig! Het is allemaal een illusie.'

En nu had hij speciaal voor mij uit die wijnkelder een dure fles wijn gehaald en ik proefde niets. Ik had geen zin meer, mijn smaak was verdwenen. Ik zat ineengedoken op zijn bank met mijn hoofd naar voren gebogen. Waarom zou ik nu een dure wijn moeten proeven.

'Om te vieren dat je in de puree zit. Nu moet je!'

'Wat moet ik?'

'Jezelf bij de lurven pakken. Waar zitten die trouwens. Heb jij enig idee?'

Hij greep met beide handen tegelijk op verschillende plekken op zijn lichaam: zijn heupen, zijn dijen, zijn onderrug en leek steeds vrolijker te worden nu ik hem het hele verhaal rond het financiële debacle van de uitgeverij had verteld.

'Je moet leren accepteren en dan oprijzen uit de puinhopen. Dit is het moment voor briljante acties.'

Hugo trok mij overeind en hief opnieuw zijn glas.

'Op de ellende en de herrijzenis van de ware Chris, zelfs op die rare schrijfster die jij dankbaar zou moeten zijn.'

'Jij doet wel heel makkelijk, Hugo, jij draait de zaak gewoon om maar zo is het niet. Ik moet al dat geld ophoesten en ik heb geen idee hoe ik dat aan moet pakken.'

Hugo lachte en stak zijn hand op met de uitnodiging om de handpalmen tegen elkaar aan te slaan zoals winnaars dat doen, mensen die geslaagd zijn, mensen met succes. Ik stak mijn hand op en Hugo sloeg zo hard hij kon in mijn palm.

'Au, Hugo, dat doet zeer.'

'En dat moet het ook. Het moet zeer doen. Je moet afdalen naar de werkelijkheid om te zien waar je echt staat. Om te beseffen wie Chris eigenlijk is. Om te begrijpen wat je niet hebt gedaan, wat je hebt nagelaten. Om je onkunde te zien! Pas als je dat bewust bent, kun je leren. Alleen vanuit bewuste onbekwaamheid kun jij bekwaam worden. De natuurlijke neiging van de meeste mensen is om lekker dom te blijven, net doen alsof je nergens van weet, dan kun je als een middelmatige machine, als een slome slak of als een onverstoord groeiende cactus je leven uitleven. Tot je dood gaat. Het vergt moed,

Chris, om te zien waar je niet capabel was. Pas als je dat doet, weet je wat je vervolgens moet doen. Hoera!’

Door het vrolijke enthousiasme waarmee Hugo dit allemaal zei, leek het alsof hij de draak met mij stak, alsof hij met mij spotte maar de doordringende vragende blik in zijn ogen was duidelijk. Hij wilde dat ik een antwoord gaf, dat ik reageerde op mijn eigen situatie maar ik zei niks.

‘Je bent niet zielig, Chris, je lijf doet het nog, je gaat niet dood van de honger, er heerst geen oorlog en je bent een volwassen mens. Aan jou de keuze wat je gaat doen! Word je een oude lul of ga je eindelijk woekeren met je talenten? Ga je groeien en bloeien?’

Hugo had geen ongelijk met zijn verhaal. Natuurlijk moest ik iets met deze situatie maar het idee dat ik niet wist wat te doen, bekleemde mij. Wat had ik nu graag gehad dat er overal richtingaanwijzers stonden en mensen langs de kant die goedmoedig mompelen dat het allemaal goed zou gaan komen. Maar die borden en mensen waren er niet. Ik was alleen. alleen met een uitbundige Hugo die het geweldig scheen te vinden dat ik in de penarie zat, dat ik nu een probleem had, een fiks probleem. Ik plofte weer terug in de kussens.

Hugo ging voor mij staan en keek mij van boven met zijn lichte blauwe ogen aan.

‘Natuurlijk vind ik dit geweldig. Jij bent mijn vriend en als ik zie dat jij het moeilijk hebt, deel ik mijn ervaring. Heus: ik heb mensen geholpen die nog veel grotere problemen hadden. Daarom weet ik dat het niet om de aard van het probleem gaat maar om jouw houding hoe het probleem op te lossen. Hoe jij erin staat, hoe jouw geest zich opent, dat maakt antwoorden vrij. Jij moet woekeren met jouw talenten.

Kom, drink en sta op. Alea iacta es!’

Hugo hief nogmaals het glas.

‘Ik ben Caesar niet’, mompelde.

‘Jij bent Caesar wel. Iedereen is Caesar, iedereen staat voor zijn Rubicon en voor iedereen is de teerling geworpen. De dobbelsteen rolt en wijst je de weg.’

‘Ja, alsof ik van geluk mag spreken!’

‘Dat mag je ook’, zei Hugo.

Misschien had Hugo wel gelijk.

We hadden de fles leeggedronken en daarna waren we aan de port gegaan. Hugo had nog meer mooie woorden gesproken en ik verdacht mezelf ook van het uitkramen van onzin in bloemrijke taal. Ik had in ieder geval teveel gedronken en was weer vrolijk. Daar was ik Hugo dankbaar voor.

Dit was waarom Hugo mij een stomme lul had genoemd. Op maandagochtend 4 oktober zat ik in mijn kamer op de uitgeverij. De uitgeverij is gevestigd in een straatje vlak bij de Westerkerk. Het is een oud pand uit de 19^e eeuw waar een paar kleine bedrijven en woningen in gevestigd zijn. Op de begane grond een fietsenmaker: er staan altijd hippe bakfietsen op de stoep geparkeerd, wij op de eerste verdieping, daarboven een atelier van een kunstenaar die er nooit is en de zolderetage is een woning. De straat zelf is rustig, weinig verkeer behalve de bakfietsen. Er staan een paar bomen in grote bakken. Ons kantoor bestaat uit twee kantoorruimtes, een klein keukentje waar het koffiezetapparaat staat en een lange hoge gang. Onze werkkamers hebben ook hoge ramen met groene gordijnen. De bovenlichten zijn glas-in-lood. In mijn kamer staat een groot zwart mahoniehouten bureau en tegen de wand een grote kast met daarin mappen met alle manuscripten die in de loop der jaren naar ons zijn opgestuurd, keurig op jaar en maand gesorteerd. Op een tafeltje links van het bureau staat een grote printer met daaronder pakken papier. Tegenover mijn bureau een houten antieke stoel met een rood kussen met kwastjes op de hoeken. Aan de overgebleven wand hangt een schilderij met een Drents heidelandschap dat ik van mijn ouders heb georven. Verder is de kamer sober ingericht maar dat is ook wat ik nodig heb: een rustige werkruimte. Mijn collega Martin heeft een vergelijkbare kamer. Ik zat onverstoord te werken toen hij mijn kamer binnen liep. Hij is net zo oud als ik maar iets kleiner. Je zou hem een charmante man kunnen noemen: hij heeft regelmatige trekken, als hij lacht zie je een hagelwit gaaf gebit en hij kleedt zich altijd goed, zelfs een beetje chique. Nu had hij een blauw pak aan met een lichtblauwe glimmende das en een grijsblauw geruit vestje eronder. Zou je hem zou leren kennen dan zou je onder de indruk zijn hoe innemend hij kan zijn: altijd glimlachend, je altijd vriendelijk aankijkend en altijd welbespraakt. Martin geeft je het gevoel dat hij om je geeft. Maar nu stond zijn gezicht zorgelijk en waren zijn wenkbrauwen naar elkaar getrokken. Hij kwam voor mijn bureau staan en zette zijn handen in zijn zij.

‘Chris, we hebben een probleem. Die dame, waarover ik je vertelde, van dat boekje “Verscheurd Bestaan”, is een rechtszaak tegen ons begonnen. Wat een kut-titel is dat trouwens. Dat we daar ooit mee akkoord zijn gegaan.’

Ik keek vol onbegrip op van de teksten die ik aan het lezen was. Ik wist over welke schrijver hij het had maar waar had Martin het over? Ik vroeg wat de rechtszaak behelsde en Martin antwoordde dat zij vond

dat wij ons te weinig voor haar hadden ingezet en haar daarmee als auteur tekort hadden gedaan.

‘Wanneer komt het voor? Moeten wij daar verschijnen?’

‘De zaak is al voor geweest. Ik had het je willen zeggen omdat ik vermoedde dat het allemaal met een sisser zou aflopen. Gisteren belde de advocaat dat we verloren hebben. Verloren van kutschrijfster die een kutboekje schrijft met een kuttitel over een kut-verscheurd bestaan. God betere!’

Martin hief zijn vuist, liet die weer zakken, ging in de stoel tegenover mijn bureau zitten en kruiste zijn armen.

‘Wat houdt dit in? Wat heeft de rechter besloten?’

Martin zuchtte en keek even naar buiten alsof daar het antwoord te vinden was. Toen boog hij zich weer naar mij en zei met plechtige stem:

‘Wij moeten die dame een bedrag betalen dat ze zou hebben gehad als het boekje succesvol was geweest. De rechter vindt dat we haar hebben voorgehouden dat het een klapper zou worden!’

‘Hoe komt de rechter daarbij? Dat boek is helemaal niet briljant. Het is oké maar geen bestseller. Dat zou iedere redacteur kunnen bevestigen.’

Nu sprong Martin op en ging weer met de armen in zijn zij voor mijn bureau staan.

‘Ja, maar als hier een redacteur met de naam Chris zit, die heel positieve adviezen geeft aan een schrijfster van niks, die in zijn advies schrijft dat het puur talent is en haar aanpraat dat er mogelijkheden zijn op de Frankfurter Buchmesse, dan heb je problemen.’

‘Ik heb haar alleen uitgelegd hoe het werkt op de Frankfurter Buchmesse.’

‘Daar denkt die dame heel anders over en de rechter ook! We zijn mooi in de aap gelogeed! Of we even elf-en-half-duizend euro willen ophoesten! Zo gaat onze uitgeverij naar de kloten. Waar ga jij dat van betalen?’

Ik keek Martin aan die als een opgeblazen kikker tegenover mij stond. Een golf van woede kwam in mij op door zijn opmerking dat ik dat ging betalen! Hoezo moest ik betalen? Ik schoof de teksten die voor mij op het bureau lagen aan de kant.

‘Jij vertelt mij niets over een rechtszaak en nu beschuldig je mij alsof ik de uitgeverij heb laten zitten? Dat is toch grote onzin. Martin! Ik vind dat we...’

Martin wachtte de rest van mijn woorden niet af maar denderde de deur uit. Ik hoorde hem vloeken op de gang, zijn kantoor in en uit stappen en de klap van de voordeur waarmee hij verdween. Toen was

het stil in het kantoor maar de adrenaline golfde door mijn lijf. Ik voelde opeens zweetplekken in de oksel van mijn overhemd. Ik stond te trillen en moest mijn bureau vastpakken om tot rust te komen. Waar beschuldigde Martin mij van? Moest ik elf-en-half duizend euro betalen? Wat had ik gedaan? Ik zakte verhit in mijn stoel terug en staarde voor mij uit. Na een half uur was mijn bloeddruk gezakt en kon ik pas weer rustig ademen. Op mijn laptop zocht ik naar het redactieverslag dat ik bij het boek "Verscheurd Bestaan" had geschreven en zag staan dat het boek een verrassing voor onze uitgeverij was geweest en we vertrouwen hadden in de kwaliteiten van dit talent. "Een boek dat zijn plek in de Nederlandse literatuur verdient en hoort te verdienen. Wij geloven dat wij dit samen kunnen realiseren" had ik zelfs geschreven. Ik herinnerde me het manuscript zelf niet als zodanig maar ik had dit wél geschreven. Ik dacht even aan al die redactieverslagen die ik had geschreven, al die adviezen aan beginnende schrijvers, al die mensen die misschien wel allemaal mijn bedoeling anders hadden begrepen, die de nuances die ik had aangebracht in hun tekst niet hadden gezien. Of had ik het niet goed verwoord en dacht ik alleen maar dat ik subtiel was geweest? Zouden er nu nog meer schrijvers komen die ons voor het gerecht wilden slepen? Die wraak wilden nemen omdat wij hadden gespeeld met hun dromen, hun visioen van een succesvol schrijverschap. Ik bleef bewegingloos in mijn stoel zitten. De klok van de Westerkerk sloeg elf uur maar die hoorde ik niet slaan

Martin kwam die dag niet meer op ons kantoor en ik kon de concentratie niet opbrengen om nog een manuscript te lezen. Ik voelde me terneergeslagen, gekwetst en bang tegelijk. De telefoon rinkelde maar ik nam niet op. Pas toen de klok vier uur sloeg hoorde ik de Westertoren weer. Ik had de hele dag niets uitgevoerd, was als bevroren achter mijn laptop blijven zitten. Ik sloot af en fietste langzaam naar huis. De trams zag ik niet voorbijkomen en hun bellen niet rinkelen, de drommen toeristen zag ik niet haastig oversteken door rood, de taxi die andere taxi's sneden merkte ik niet op, de andere fietsers zag ik niet voorbij schieten, voor de fladderde duiven had ik geen oog. Ik was in gedachten bij alles wat Martin had gezegd. Ik sloeg af op de Rozengracht en stak de Nassaukade over. Bij mijn flat aangekomen nam ik de lift naar de vijfde etage. Daar was mijn appartement. Binnen ging ik met mijn jas nog aan op de bank zitten en keek de kamer rond. Links tegen de wand de blank houten boekenkast met een paar honderd boeken en Cd's, ernaast de lage tafel met de televisie en daarnaast de grote blauwe leunstoel. Het was een vintage

designstoel die ik ooit op de kop had getikt met een bankje erbij waar ik mijn voeten op kon leggen om zo lekker onderuit te kunnen leunen. Maar daar had ik nu geen zin in. Ik belde ik mijn vriendin Eva maar die nam niet op. Zou ik dan bij Hugo langsgaan en vertellen wat er op de uitgeverij was gebeurd? Nee, ik wilde hem niet lastig vallen met mijn problemen. Ik deed mijn jas uit en hing die aan de kapstok in de gang. In de woonkamer liet ik me weer op de bank zakken. Waarom het nu zo kon misgaan wist ik niet.

Ik had geen honger en bleef zo tot het buiten begon te schemeren op de bank zitten denken maar niets in mijn hoofd hielp me een duidelijk beeld te vormen van wat ik zou moeten doen. Ja, ik zou morgen met Martin moeten praten over de rechtszaak en over het geld dat we moesten betalen. Ik belde nog een keer met Eva maar die nam weer niet op. Ik zuchtte en zat een tijdje met mijn hand voor mijn mond. Ik wilde nu graag met iemand hierover praten. Toch naar Hugo? Ik pakte mijn jas en liep naar zijn verdieping.

Hugo had ik leren kennen toen ik een appartement voor senioren betrok in de Hugo de Grootbuurt in Amsterdam. Het is een leuke kleine stadswijk binnen de ring. Er staat een rij flats aan de Kostverlorenvaart en in de achterste daarvan woon ik. De flat is zeshoog en ongeveer dertig jaar geleden gebouwd. Het is nieuwbouw maar ook weer niet zo nieuw dat je denkt dat het net gebouwd is. Onze flat is een seniorenflat met ruim twintig appartementen. Hugo woonde schuin onder mij op de derde etage.

De verhuizing naar het appartement was een klus geweest. Ook al had ik een verhuisbedrijf de feitelijke verhuizing laten doen, ik was bèkaf nadat ik mij had geïnstalleerd en alle verhuisdozen waren uitgepakt, de kasten gevuld, alle losse spullen op hun plek gezet, mijn meubels juist geplaatst, de lampen opgehangen, de muziekinstallatie en de boxen aangesloten, een nieuwe kapstok in de muur verankerd en internet het deed.

Een maand eerder, nadat ik het contract had gekregen en officieel de huurder werd, hadden Eva en ik samen alles afgemaakt in mijn huis. Er moest nog een kamer behangen worden en een paar gordijnroedes vastgezet. Eva is een fijne vriendin om dat mee te doen. Ze is klein van stuk met blauwe ogen en lang blond haar. Dat ze vroeger balletles heeft gehad zie je nog steeds omdat ze sierlijk beweegt met altijd haar nek gestrekt en dat maakt haar heel charmant. Ze is niet alleen mooi en ik houd van haar, ze is vooral heel praktisch. Sowieso is ze oplossingsgericht. Ik heb dat minder. Dat maakt misschien wel dat we goed samen kunnen zijn. We zien elkaar in het weekend en één keer per week. Vaker hoeft van mij niet. We waren elkaar tegengekomen op een feestje van gemeenschappelijke vrienden. Zonder dat we heel veel moeite moesten doen, groeiden we naar elkaar toe. We gingen samen uit eten en bleven bij elkaar slapen. Dat beviel ons allebei en sinds tweeënhalf jaar hadden we iets wat je een relatie kon noemen ook al woonden we apart. Ik heb nooit veel relaties gehad, laat staan relaties die langer dan een jaar duurder. Waarom? Ik weet het niet. Misschien omdat relaties zoveel energie kosten omdat je steeds met elkaar bezig moet zijn? Maar met Eva gaat living-apart-together goed. Zij heeft nog twee kinderen uit een eerdere relatie die bij haar wonen terwijl ik erg gesteld ben op alleen zijn. Ik houd ervan om elke dag na mijn werk rustig de krant te lezen, ik houd ervan om ervoor te zorgen dat ik heb gegeten zodat ik zonder nog iets te hoeven doen het acht-uur journaal kan zien en dat dan de afwasmachine al aan staat, ik houd er van om daarna uit het raam te staren en aan niets te denken. Qua koken doe ik

het zo makkelijk mogelijk: de supermarkt is vlakbij, boodschappen zijn zo gedaan en kant-en-klare maaltijden zijn snel klaar en niet eens zo duur. Zo ben ik nu eenmaal. Ik ben bijna 1 meter negentig, heb blauwe ogen en haar dat zich aan het terugtrekken is, de haarlijn ligt inmiddels hoog op mijn voorhoofd en de kleur is niet meer donkerblond maar grijs. Ik vind mezelf er gewoon uitzien voor een man van boven de vijftig. Al noemt Eva mij een mensaap omdat ik hele lange armen heb in verhouding tot mijn lichaam. Ze noemt me ook soms een luie orang oetang omdat ik me het liefste zo weinig mogelijk druk maak. Eva is veel actiever en wil altijd meer en kan ook veel meer. Tijdens het klussen in mijn nieuwe woning was ze een meester in het efficiënt knippen van het behang. Ze mat alles precies uit en zorgde ervoor dat we met het minimale aantal rollen behang uitkwamen. Ik was de man die het behang tegen de muur plakte. Baan na baan, dat was precies een karweitje voor mij.

Na twee weken hield ik een housewarming in mijn nieuwe woning. Samen met Eva had ik voldoende drank ingeslagen, extra koekjes en borrelnootjes gekocht – mijn burens waren immers senioren – en als klap op de vuurpijl twee kilo paling gekocht bij een palingrokerij onder Aalsmeer. Eva had gelijk in de overtuiging dat paling altijd lekker is en dan hoefde ik verder ook niets te bereiden. Op de uitnodiging, die ik plompverloren in alle brievenbussen van de flat had gestopt, had ik de aanvangstijd op zondagmiddag drie uur gezet. Om klokslag drie uur ging de bel en de eerste drie buurvrouwen kwamen binnen.

Mijn huis druppelde al snel vol en om kwart over drie zaten er meer dan vijftien burens. Ze bekeken alles, beoordeelden de hoeveelheid boeken en Cd's in mijn boekenkast, installeerden zich op mijn bank en stoelen en wisselden uit hoe het met ieders gezondheid ging. Het hele gezelschap, behalve mijn vriendin en ik, was boven de zeventig. Ik vroeg wie er thee of koffie wilde maar daar had ik mij in vergist. Iederen wilde meteen aan de drank. Met een tempo dat aangaf dat alcohol een vast onderdeel van hun leven was, ging de ene na de andere fles rode of witte wijn of rosé open. Er kwamen nog wat mensen uit de flat en er werd geanimeerd met elkaar besproken dat ik allang blij mocht zijn dat ik een woning toegewezen had gekregen en werd ik uitgebreid geïnformeerd over het karakter van de overleden buurvrouw is wiens woning ik nu zat.

De flessen rode en witte wijn gingen om half vijf nog steeds in hoog tempo rond. De gesprekken gingen over wie er nog meer in de flat woonden en wat voor types dat wel niet waren. Ik werd